

Inserati se sprejemajo in volja risopna vrsta:

3 kr., če se tiska lhrat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medija-ovi hiši. II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip št. 48.

Izjaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Dve volitvi v državni zbor.

V kratkem ste zopet dve volitvi v državni zbor, prva na Goriškem 27. t. m., druga na Štajarskem 6. oktobra. Obe volitvi ste za nas Slovence in za sedanjo večino državnega zbora zelo važni, ker gre tu enega poslanca ohraniti, a drugega (na Štajarskem) pridobiti. Oglejmo si toraj nekoliko stanje pred volitvama.

Na Goriškem se skoro ni bati, da bi na Winklerjevo mesto prišel kak drug ko naroden poslanec, ki bo gotovo pristopil Hohenwartovi skupini (klubu). Tam so namreč razmere vse drugačne in lažje od razmer na Kranjskem ali celo na Štajarskem. Nemskutarjev na Goriškem ni toliko, da bi kaj veljali, Lahoni v tem volilnem okraju nimajo nobene moči, toraj je volitev narodnega poslanca več ko zagotovljena. Sitnosti se bi nikakor ne bilo bati, ker nasprotnik si ne upa na dan, če bi le v drugem bila sloga. Ali ravno tega zopet ta pot ni, kakor še nikdar na Goriškem ni bilo, ker mi se ne spominjamo, da bi bil tam kateri kandidat kedaj enoglasno voljen. Vstopila sta se namreč drug drugemu vstret dr. Abram in dr. Tonkli, oba na Goriškem veljavna možaka, oba narodnjaka; če bi imeli Goričani voliti dva, bi jim vsak rekel: „Kar brez vsega premislika v državni zbor z obema.“ Mogoče, da je ta ali oni z nekterih ozirov boljši, a dobra sta oba; bodi voljen katerikoli, zmagala bo sloven-

ska reč, Winkler ne bo dobil nevrednega naslednika.

Teh misli je tudi zadnja „Soča“, akoravno se ta list vstopi za dr. Tonklija. „Soča“ piše med drugim tako:

„Oglasila sta se dva kandidata za državno poslanstvo: dr. Abram in dr. Tonkli. Oba sta narodnjaka, spoštovana primorska Slovencina. Oba imata krajane, ki posebe za-nju sočustvujejo. Ni nam znano, da bi šla saksebe gledé na narodno mišljenje in ona načela, po katerih je treba voditi naše ljudstvo. Ni se nam bati, da se izročimo sovražniku našega naroda, naj izvolimo prvega ali drugega. Na čelnih bojov in preprirov po takem ne bomo imeli, in ta stran je najtolajžilna. Narod je na to stran zavarovan pred najhujšim političnim strahom in bojem. Ravno zato pa je težko se odločiti za tega ali onega možaka. Ljubezen in sočutje tukaj ne more odločevati, ker z narodnega stališča sta nam oba veljaka v obče enako draga. Pomagati nam mora tukaj pretresujoči razum.“

Vse toraj, kar utegne nastati iz te obojne kandidature, če nobeden kandidatov sam ne odstopi, je to, da bo po volitvi med volilci morda ostala kaka osebna mržnja, ki za goriško deželo ne bo imela pač nobene politične ali materijalne škode, a vendar v družbinskem življenju in javnem občevanju utegne svoje neprijetne posledke imeti. V obče in z narodnega

stališča nas toraj volitev na Goriškem ne bode skrbela, zato je naša želja le ta, da bi se domači in prijateljski si duhovi preveč ne razburili. Da kandidatov ne vodi častiželjnost ali drugi osebni nameni, marveč le želja, svojemu narodu koristiti, nad tem ne dvomimo ne mi in gotovo tudi goriški volilci ne.

Vse drugačne, ko na Gorškem, so razmere na Štajarskem. Tam se tudi njima voliti poslanec za kmetiške občine, marveč za mesta in trge, ktere je prej zastopal po svoji strastni in nevedni sodbi o Slovencih v državnem zboru znani spodnještajarski renegat dr. Duhač. O tej volitvi se je že mnogo govorilo in pisarilo, oglašali ali vsaj imenovali so se celo že kandidati nemčurske stranke, izmed katerih je eden (Schmiederer, *) po „Slov. Gospodarji“ bil s svojimi pajdaši vred dobro okrcáo. Slovenci niso še oglasili nobenega svojih za kandidata. Je pa tudi njihovo stanje po mestih res težavno. Če so že na Kranjskem mesta kolikor toliko gnjezda nemčurstva, renegatstva in domačinom neprijaznega tujsva, je to na Štajarskem še v veliko večji meri; tam še mestni proletarijat pomaga prevzetnim „gospodom“ zatirati in zaničevati slovenski živelj in celo po manjših mestih in trgih se nahaja komaj toliko narodnjakov, kakor pri nas nemskutarjev. Od kodi je ta žalostna res-

*) Gotovo ponemčurjen slovenski priimek „Kovačič.“
Stavec.

Izmail Ivanovič Sreznovski.

21. februarja t. l. je umrl v Petrogradu Izmail Ivanovič Sreznovski, doktor slavensko-ruske filologije, profesor na vseučilišču, pravi član carske akademije znanosti, počastni član jugoslavenske akademije znanosti in umjetnosti u Zagrebu itd.

Sreznovski se je narodil 1. julija 1812 v Jaroslavu. Oče mu je bil tukej profesor, kasneje pa se je preselil v Harkov, kjer je bil imenovan vseučiliščnim profesorom. Tukaj je tudi mladi Izmail zvršil svoje nauke ter postal l. 1835 docentom statistike na istem vseučilišču. Od l. 1839 do 1842 je prepotoval vse slovanske zemlje, tudi našo Slovenijo in Hrvatsko. V Zagrebu se je mudil več časa ter se ožje sprijatelil s tedanjimi korifeji narodnega pokreta hrvatskega; posebno se je rad družil s Stankom Vrazom. Ž njim je nabiral med narodom narodne pesme in pripovedke ali sta bila zato pri vladi oba zatožena kot panslavistička agitatorja. Vendar se njima ni nič hudega zgodilo. — Vrnivši se v domovino svojo postane Sreznovski profesorom slavenske filologije na harkovskem vseučilišču, a l. 1847. je bil poklican v istem svojstvu v Petrograd. Članom akademije je postal že leta 1849, jugoslovenska akademija ga je precej na početku svojega delovanja izbrala za svojega

počastnega člana. Pred nekoliko leti je prišel zopet v Zagreb, ali poslednjikrat.

Ni preteklo še eno leto, ko je slavil sja-jen jubilej svojega učeno-literaturnega delovanja. Vsa učena Rusija mu je skazala 5. aprila 1879 svoje globoko spoštovanje za njegove velike zasluge na literarnem polju. Izmailu Ivanoviču je bilo takrat še le 66 let ter se je vsled tega pričakovalo še mnogo od njegove delavnosti. Ali na vso žalost je njegovo zdravje bilo prav nestalno, vendar pa je on še vedno po svojih silah nastavljal svoja spodvzeta dela in le nekoliko tednov pred hudo boleznijo v prošlej jeseni je predal v tiskarno v mnogem obziru bolje popravljeno izdanje svojih „Pamjatnikov drevnej slovesnosti.“

Sreznovski je mnogo pisal, a tukaj hočemo navesti samo najvažnejša njegova dela: „Zaporožkaja starina“, zbirka maloruskih epskih pjesmij s historičnimi opazkami Harkov 1833—38. 6 knjig. — „Svojtališča i obrjadi jazyčeskogo (poganskoga) bogoslužjenja drevnih Slavjan“ Harkov 1846. — „Mysli ob istorii ruskogo jazyka“ v prisposobi z ostalimi slavjanskimi narečji“ Petrograd 1849. — „Hoždenije za tri morja Athanasija Nikitina v 1496—1472.“ Petrograd 1857. — „Skazanija o sv. Borise i Gljebe.“ Petrograd 1860. — „Drevnije pamjatniki ruskogo pisma i jazyka.“ Petrograd 1862—65. 2 zvez. — „Drevnije gla-

goličeskije pamjatniki.“ Petrograd 1866. — „Svjedenija i zametki o neizvjestnih i maloizvjestnih pamjatnikah.“ Petrograd 1867. — „Drevnije pamjetniki rusavoga pisma.“ Petrograd 1868.

Najnoveja in gotovo najznameniteja njegova dela pa so: „Slovar drevnago ruskogo jazyka knjižnago i narodnago“ in „Slavjanskaja paleografija“. Spisaval in sestavljal jih je cel svoj život. Razun tega pa ima v vseh strokovnih časopisih ruskih in v publikacijah carske akademije znanosti mnogo njegovih razprav in člankov. Za to obširno in zaslužno delavnost, s katero si je Sreznovski zadobil velike zasluge ne samo za poznavanje prošlosti jezika ruskega, nego tudi za poznavanje slavjanskih starin in sploh za Slavjanstvo, je bil nadarjen od ruskega dvora, od raznih akademij in učenih društev slavjanskih, francoskih, belgijskih in španjolskih. Profesor V. Lamanski piše o njem v njegovem nekrologu tako-le: „Eden od prvih utemeljiteljev slavistike v Rusiji, nedolgo preživivši svojih tovaršev Bodjanskega in Grigoroviča, ostavlja Sreznovski za seboj spomin enega najdarovitejih in znamenitejih slavistov v Evropi. V povesti literatur in slavjanske obrazovanosti ne bode ime Sreznovskega nikoli umrlo in v blagodarnem spominu potomstva bode vselej spominjano s slavnimi imeni Dobrovskega, Vostokova, Ša-

nica, tega nam ni treba razlagati, dosti, če opomnimo, da so spodnji Štajarci mejaši Nemcev, da se je nemštvo tu globokeje zarilo v ljudstvo, nego na Kranjskem ali Goriškem, posebno v mesta, kjer je našlo varno zatišje.

Vse to so previdni slovenski štajarski domoljubi gotovo nadrobno pretresali, predno so si šli izbirati kandidata za državni zbor. Imeli so tudi pred očmi namene sedanjega pravoljubnega ministerstva, ki — preskočivši vedno kviško poganjajoče kričanje — hoče le sprijazniti narode, prebivalce raznih jezikov med seboj, da tako popolnoma propade tisti zárod, ki živi in dobička išče vedno le ob hujskanji narodov in prepirih njihovih med seboj. Načelo tlačenja naj zmrzne, oživi naj pa se blago načelo sporazumljenja, kajti zakaj bi bil Nemeč sovražnik Slovence, zakaj Slovenec Nemcu, ko vendar oba drug tik drugega živita in drug drugega potrebuje? Razloček jezika vendar ni opravičen vzrok sovraštvu ali zaničevanju, kakor je žalibog zdaj še le pregosto slišati, ker se Nemeč ali ponemčenec prišteva stvarjem više vrste, nego je priprosti ali „surovi“ Slovenec, na Štajarskem „bindišer“ psovan.

Ob takih razmerah je toraj vsakako težko bilo štajarskim narodnjakom, postaviti za kandidata moža, s katerim bi si upali prodreti. Pač že tudi mirnejšim meščanom preseda tisto na vse plati pretegnjeno „ustavoverstvo“, ki je podobno lastovki, ktera je oslepila Tobijo, in žele si tudi enkrat zagledati zopet pravo luč in to tem bolj, ker Brandstetterjeve, Seidnove in drugih vodij liberaluhov nečedne reči jim čedalje bolj oči odpirajo; ali vendar prej tako krepko vkoreninjena „ustavoverska“ stranka vsaj po mestih ni še tako prišla na kant, da bi bila zgubila popolnoma vse zaupanje. Zato je narodnjakom najbolje kazalo, po sporazumljenji s treznejimi meščani, katerim je blagor dežele in volilcev na srcu, ki pa tudi vedó ceniti blage namene sedanjega ministerstva, za kandidata poiskati si moža obče spoštovanega, od kterega se je tudi nadjati, da bo popolnoma svest si svoje vzvišene naloge, ni ravno treba, da je kaka politično že znana oseba, nego le možak poštenjak, brez vsake strankarske strasti.

fařka, Grigoroviča in Bodjanskega. V prvi polovici svoje delavnosti se je Sreznovski posebno pokazal med slavisti kot umen in točen motritelj ter odličen poznavalec dialektologije in pravega življenja slavjanskih narodnosti. V drugi polovici, dolgoletni in plodni, se je Sreznovski proslavil kot globoki poznavatelj, tolmač in izdatelj drevnih in starinskih spomenikov slavjanske in ruske pismenosti, kot odlični slavjanski paleograf in sestavitelj grodnega, še ne izdanega dela: „Slovarja drevne-ruskago jazika.“

Konečno pa je Sreznovski jako zaslužen za slavistiko in ruski jezik ter literaturo po množini razprav pomeščenih v učeno-literaturnih izdajah ruskih in slavjanskih ter v „Izvjestjah II. Otdelenija Imperatorskoj Akademiji Nauk.“ Sreznovski je tudi mnogo sodeloval v Imperatorskem geografičeskem in arheološkičeskem društvu, ter v filologičeskem občestvu, ktero je on osnoval. Delal je sam neutrudljivo ter vse spodbujal na delo, pa se ja tudi silno radoval vsakemu učenemu delu, vsakemu uspehu ruske nauke.

Te kratke vrstice naj bodo posvečene v spomin znamenitemu možu, ki je s svojo bistroumnostjo razjasnil mnogo tmino najstareje slavjanske povesti! Prof. I. St.

In takega moža so, kakor slišimo, zdaj našli. Ta je gosp. Bindlehner obrtnik v Mariboru zavoljo svojega uma, poštenja in moštva obče spoštovan. S tem so slovenski narodnjaki ob enem pokazali tudi spravljivost svojo, da toraj niso tako trmoglavi, kakor nemškarji in „ustavoverci“ Herbstove vrste, ker g. Bindlehner ni privrženec slovenske stranke; nadjati se je toraj, da bodo vsaj treznejši meščani poprijeli se ga in s tem podali roko k spravi ter gospodarstva željno, a nespravljivo „ustavoverno“ stranko posadili na suho.

Za zdaj le toliko. Več bomo spregovorili, ko bo ta reč za gotovo sklenjena. Bog daj, da povsod zmagá pravična reč!

Pred državnim zborom.

Ustavoverci pričakujejo s tesnim srcem prihodnjega zasedanja državnega zbora. Oni čutijo, da pridejo važne reči na vrsto, da se znajo zgoditi velike premembe, in oni bodo še vedno v manjšini, še vedno brez moči in vpljave. Mislili so vedno, da bodo s samim vpitjem in zabavljanjem vrgli Taaffejevo vlado, in so zdaj vsi obupani, ko vidijo, da so vsi njih naskoki zaštonj. Iz srede nemškega naroda so se hoteli okrečiti in z njegovo pomočjo, v njegovem imenu so si hoteli prilastiti vedno nadvlado. Videti pa morajo, da se svet ne zmeni za njihovo vpitje „o zatiranem nemštvu“, da se celó nemško prebivalstvo ne briga za to časnikarsko vznemirjevanje. Bati se je ustavovercem tudi, da bodo pri bodočih dopolnilnih volitvah nekaj sedežev zgubili, in tako še oslabljeni ustopili v državni zbor.

Pa še druga velika nesreča čaka ustavovercev. Od več strani se namreč poroča, da hočejo rusinski poslanci zapustiti nemškoliberalce, ter vstopiti v Hohenwartov klub. To je velike važnosti, kajti čeravno imajo Rusini zdaj le tri poslance, pomisliti je treba, da ti trije zastopajo tri milijone duš, toliko je namreč Rusinov v Avstriji. Prej so imeli Rusini 15 poslancev, lahko jih imajo pri bodočih volitvah zopet toliko ali še več. Ravno ker so Rusini hodili z nemškoliberalci, zato so zgubili toliko tal v Galiciji, kajti dežela je slovanska in Poljaki so Rusinom kazali: „Vaši poslanci se bratijo z Nemci, s sovražniki dežele.“ To je spravilo marsikterega Rusina v poljski tabor.

Rusini so menda sami uvideli, da jim ta taktika škoduje, zato so si stvar premislili, in bodo pridružili se drugim Slovanom. Morda upajo na ta način koncesij pridobiti, ker bodo imeli večino za se, ustavoverci pa jim ne morejo pomagati, odkar so v manjšini, prej jim pa niso hoteli, ko so bili v večini. Opomniti je namreč treba, da Rusini niso imeli nobenega dobička od svoje zveze z ustavoverci, ker ti niso zanje ničesar storili, temveč le porabili rusinske glasove, sicer so pa Rusine izročili Poljakom.

Ako rusinski poslanci res to storé, potem je ustavovercem zopet odpadel en narod od treh milijonov duš, cela velika Galicija stoji potem v taboru desnice.

V zadnjem času so se ustavoverci močno oklepali Rusinov, samo da bi nagajali Poljakom; vedno so jih milovali, kako so zatirani od Poljakov, pa iz pravicoljubja jih niso milovali, ampak iz zavisti, ker bi jih bili radi sami zatirali in germanizirali, pa jim Poljaki tega niso pustili. To se vidi v Bukovini, ki ne spada več pod poljsko oblast. Tam je germanizacija v polnem cvetu, le jud in Nemeč tam kaj velja, vseučilišče, druge šole in urad-

nije, vse je — nemško! In vendar je Bukovina obljudena od Rusinov in Rumuncev. Ljubezem nemškoliberalcev do Rusinov se tedaj praktično kaže v Bukovini. Rusinski poslanci imajo le tri glasove, pa njihova pridobitev bila bi zeló važna, ker bi se pridobil za našo stranko cel rusinski narod. Za ustavoverce pa bi bil to hud udarec, ker bi se jasno spričalo, da ta stranka ne najde nikjer simpatij, da je noben narod ne mara, da tedaj ni vlade zmožna.

Lahko je tedaj umljivo, da so ustavoverci slabe volje. Nekteri iz njih sicer še niso nič popustili od svojega napuha, ter se še vedno zmožne čutijo, vreči Taaffeja in sestaviti centralistično vlado. Drugi pa so začeli že bolj trezno misliti, ter spoznavajo, da sami nič ne opravijo; zato se dan na dan silijo in laskajo Poljakom, ter mislijo pobotati se z njimi in ustanoviti namesto čisto nemške hegemonije nemško-poljsko. Do zdaj pa se Poljaki še trdno držé in nečejo nič slišati o zvezi z ustavoverci. Knez Sapieha je to dosti jasno povedal nemškemu žurnalistom. Poljaki dobro vedó, da se jim nemškoliberalci le zato laskajo, ker njihovo pomoč potrebujejo, da pa sicer ne marajo za Poljake, in da bi jim raje danes ko jutri vzeli jezikovo ravnopravnost in tisto malce avtonomije, kar je imajo. Ustavoverci so nepopoljšljivi, njih skrivna namera ostane še vedno ponemčiti celo Avstrijo, in če mogoče še Rumunijo in Serbijo, ali pa najraje celi svet.

Na Oggersko še vedno špekulirajo, in da mislijo tudi na ponemčenje Galicije in Bukovine, to nam kaže ustanova nemške univerze v Črnovicah. Le z nevoljo gledajo na svobodno Oggersko in Hrvaško, z zobmi škripaje gledajo na Rodiča v Dalmaciji in na Winklerja v Ljubljani, ker ta dva nista germanizatorja, in le s težkim srcem so privolili v to, da se je v Galiciji poljskemu jeziku pravica skazala. Ako to vse trpé, je le zato, ker si pomagati ne morejo, in ako so pripravljeni, Poljakom zopet neke koncesije dati, zgodi se le v sili, da se z njih pomočjo vspnejo na vrh. Ako bodo pa enkrat na krmilu, potlačili bodo z vso silo vse nasprotne elemente, in kadar bodo zadosti močni, da zamorejo zopet sami strahovati celo Avstrijo, potem se bodo tudi s Poljaki razprli in jim vse koncesije zopet nazaj vzeli.

Veče napake bi tedaj Poljaki ne mogli storiti, ko to, da bi popustili desnico in se združili z ustavoverci. Saj Poljaki menda še pomnijo, kako so ustavoverci upili, da naj se Poljakom davki povišajo, in kako so se hoteli v ta namen celó s Čehi zvezati zoper Poljake. Nadalje upamo, da ima minister Dunajevski vendar toliko upliva med svojimi rojaci, da jih bo odvrnil od tako pogubnega koraka.

Ako se pa ustavovercem ne posreči, pridobiti za se pomoč Poljakov, potem nemajo nobenega upanja, da bi se vspeli do večine, kajti med Čehi in Hohenwartovim klubom bodo zastoj zaveznikov iskali.

Med tremi klubi desnice pa je gotovo najvažnejši Hohenwartov klub, h kteremu spadajo tudi naši slovenski poslanci. Ta klub raste od leta do leta, in čeravno so Moravci iz njega izstopili, vendar se je njegovo število pomnožilo, namesto skrčilo. Zdaj so zastopani v tem klubu že vsi avstrijski narodi. Pristop Rusinov napravil bo gotovo veliko veselja v klubu.

Ustavoverci pa se bodo morali privaditi na misel, da se Avstrija tudi brez njih lahko vlada, da je njih čas prešel, in da morajo priti z novimi idejami, z boljšo nravnostjo in z no-

vimi talenti, ako si hočejo prejšnjo veljavo nazaj priboriti.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 15. septembra.

Pravijo, da bo „**Wiener Zeitung**“ nekoliko spremenila svojo obliko, in da bo odselej tudi prinašala politične članke, zagovarjajoče sedanjo vlado. Če pa le ne bo zopet tako zagovarjanje, kakor v napol uradnih listih, kakor sta „*Presse*“ in „*Fremdenblatt*“! Ta dva lista namreč dobivata podporo od vlade, pa jo tako čudno zagovarjata, da jej več škodujeta, ko koristita. Ljudje, ali krajše rečeno judje, ki te liste pišejo, so tako zagrizeni sovražniki Slovanstva, še bolj zagrizeni pa v svoj liberalizem, da bi raje žaganje jedli, ko zagovarjali katoliško in Slovanom prijazno politiko. Zato svoje plačane predale polnijo kakor prej s psokami na Slovane in na konservativno stranko, ter tako prebivalstvo sčujejo zoper sedanjo vlado. Tasse je res čuden mož, da to trpi, in da take ljudi še plačuje. Če misli res „*Wiener Zeitung*“ tako preustrojiti, da bo njegovo sistemo zagovarjala, potem mora gledati, da dobi kaj krščanskih in slovanskih urednikov.

Konservativni poslanec iz dolnje Avstrije, Ruf, ki je dobil nedavno nezaupnico od nekega liberalnega shoda, razposlal je svojim volilcem okrožnico, v kateri opravičuje svoje postopanje, ter pravi, da je zato glasoval s slovanskimi poslanci, ker je pri teh našel največ sočutja in zpoznanja za kmečke potrebe, med tem ko nemški liberalci le za jude, bankirje, fabrikante in v nekoli meri tudi še za meščane skrbé, kmeta pa zaničujejo. To je popolna istina, in ker je istina, imamo upanje, da bodo poslanci nemških kmetov vsi to uvideli, in vedno z našo stranko glasovali. S tem pa so ustavovercem tla izpod nog potegnjena, ker se ne morejo opirati na zrno in maso ljudstva.

Baharijo ustavovercev, da so le oni pravi zastopniki nemškega naroda, zavrača prav krepko časnik „*Tiroler Stimmen*.“ Ta list piše namreč blizo tako-le: „Ustavoverci štejejo k Nemcem vse jude, Lahe in Rusine, pa še ne morejo reči, da zastopajo večino prebivalstva. Od Nemcev zastopajo komaj eno tretjino ali pa še ne. Na Tirolskem so zmagali samo v enem mestnem okraji in še tam z borno večino; po deželi in v drugih mestih so zmagali sami konservativci; ravno tako so na Predarelskem le v enem mestnem okraji zmagali. V Solnograškem so le mesta liberalno volila, štiri petinke ljudstva so zastopane po konservativcih. V gorenji Avstriji zastopajo liberalci komaj desetinko prebivalstva. Na nemškem Štajarskem zastopajo konservativci večino ljudstva. Le v malih, na pol slovanskih deželah, na Koroškem, v Šleziji, in na Moravskem imajo Nemci in slovanski renegati večino. Še v dolnji Avstriji pridobivajo konservativci vedno več tal. Zato je kolosalna laž, da liberalci zastopajo avstrijske Nemce. Če se more kje o renegatstvu govoriti, potem so renegati oni liberalci, ki so svoje nemštvo judom prodali in se uklonili pod njihovo komando. Pravim Nemcem se studi do one nemškomanske baharije z nemško kulturo, nemško učenostjo, nemško zvestobo, nemško ženjalnostjo in kar je še takih lastnosti, ki jih judje samo Nemcem pripisujejo. Te baharije in tega zaničevanja drugih narodov ne uganjajo pravi Nemci, ampak le dunajski in berlinski judje, ki so si znali prido-

biti vse organe javnega mnenja, vse večé časnike. Pravi Nemec pa je skromen in se ne baha, on spoštuje druge narode, kakor samega sebe, in studi se mu do tacega početja, kakor je pri ustavovercih ali liberalnih Nemco-judih v navadi.“ Tirolski list nadalje ilustrira skrb ustavovercev za nemštvo, pripovedujoč, kako so ustavoverci iz sovraštva do konservativnih nemških Tirolcev vedno rajši podpirali tirolske Lahe, tako da je nemški živelj na Tirolskem vedno več tal zgubival. (Pisalec tega se je sam prepričal, da Lah na Tirolskem res napredujejo, pa deloma je to pripisovati njih veči marljivosti in treznosti. Lah namreč živi ob polenti in skor nič ne pije, Lahinje so s slabim življenjem zadovoljne, tako se zakoni veliko lože sklepajo, ko pri Nemcih, in laško prebivalstvo se množi. Nemški Tirolci pa so navajeni po petkrat na dan jesti, in če le količkaj premorejo, se radi delu odtegnejo in raje za pečjo tobak kadé. Zakoni so bolj redki, ker se on in ona bojita pomanjkanja. To so fakta, ki jih tudi Nemci priznavajo.)

Madjarski organ „*Correspondence hongroise*“ razmotrava razmere med Čehi in Madjari, ter pravi, da se Madjari ne brigajo za cislajtansko politiko, da bi se pa sprijaznili s Čehi, ako bi ti obljubili, da bodo podpirali madjarsko politiko na iztoku in da ne bodo podpihovali ogerskih Slovanov. To so pač reči, ki jih bodo Čehi težko obljubili, ako se nečejo zlagati, ali pa postati izdajalci svojih bratov.

Vnanje države.

Po pravici rečemo, da nas demonstrativna prijaznost med **Avstrijo in Nemčijo**, ki se kaže v pohodu in sprejemu kronprinc Rudolfa, jako uznemiruje. Zveza z agresivno Nemčijo nam nikakor ni pogodu, ker je sklenjena le v ta namen, da Avstrija Nemcem iz raznih zadreg in nevarnosti pomaga. Nemčija se boji, da bi se ne sklenila rusko-francoska zveza zoper Nemčijo, in ker se sama preslabo čuti, hoče, da bi jo mi branili; saj o priložnosti nam bo potem že povrnila to uslugo na tak način, kakor leta 1866. Pravijo, da zveza samo za ta slučaj velja, ako bi bila Nemčija ali pa Avstrija od dveh sovražnikov na enkrat napadena. Zdej je pa očitvidno, da pride Nemčija veliko lože v to nevarnost, ko Avstrija, ki z vsemi sosedi v miru živi.

Če je ta zveza namenjena, podpirati Avstrijo pri svoji akciji na iztoku, potem se moramo izjaviti, da nismo posebno vneti za to, da bi Avstrija še naprej marširala dol v turško zemljo, ker s tem se zaplete v velike homatije in stroške, ob enem pa postane toliko trdnje navezana na pomoč Nemčije. Neodvisnost naše države ohraniti, moral bi pa biti prvi smoter naših politikov.

Da demonstrativna prijaznost med Avstrijo in Nemčijo ne bo ostala brez resnih nasledkov, kaže vest, ki prihaja iz Belega grada, da se v kratkem snidejo v Nizzi zastopniki treh velesil: Gorčakov, Gladstone in Gambetta. Nemško-avstrijski zvezi preti tedaj rusko-francosko-angleška protizveza. Ali se bo stvar potem še mirno poravnati dala, kedar so duhovi že razburjeni in na boj pripravljeni, to je veliko vprašanje, ki visi, kakor pogubonosen oblak nad staro Evropo.

O **Italiji** pripovedujejo, da se ona približuje Nemčiji, in sicer za to, ker je v prepiru s Francozi zavoljo Tunisa. Lah bi radi zopet dober kup kako deželo dobili, pa tako, da bi drugi zanje zmagovali.

V **Carigradu** imajo novo ministerstvo. Albaec Abedin je odstavljen, in prevzela sta vlado Asim paša in Said paša. Na politiko

ta sprememba menda ne bo dosti uplivala, ker Turek je Turku podoben.

Pravijo, da se hoče Turčija vdati, ker je obljubila, da bo mesto Dulcigno odstopila **Črnogorcem**. Poslednji pa turškim obljubam ne zaupajo dosti, zato so šli oboroženi na mejo in so pripravljeni vdariti, če bi se jim mesto ne podalo. Lahko tedaj nastane nova vojska, če se bodo Albanci res vzdignili, ker Turki jih bodo gotovo podpirali.

Med tem časom pa tiste barke, ki so namenjene Turka strašiti, mirno v Dubrovniku leže in čakajo menda novih ukazov, kaj jim je storiti. Cela **demonstracija z ladijami** izkazuje se kot precej nedolžna stvar. Ruski list „*Golos*“ očita francoski vladi, da je ona celi demonstraciji vso ost vzela, kar je dala barkam take ukaze, da bi jih prav za prav še pošiljati treba ne bilo. Kajti če morajo francoske barke po prvem strelu umakniti se, potem res ne vemo, čemu so tje poslone.

Rumunski knez se hoče bojda v kratkem za kralja proglasiti. Srbija pa neče zaostati, in tudi srbski knez se bo potem proglasil za kralja. Se ve da je potem še treba potrjenja od evropskih vlad. Rumunski knez ga bo dobil, ker je Hohenzoller in se bo Bizmark zanj potegnil; teže pa bo menda šlo pri Milanu. Sicer pa pri tem ni nobene škode, naj tedaj dobosta kraljeve krone, če ju to veseli.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 15. septembra. O začetku šol omenja „*Laibacherca*“ nek ukaz naučnega ministerstva, ki svari pred preobilnim obiskovanjem srednjih šol, ker se je pokazalo, da je po stanovih, za ktere se po teh šolah mladina pripravlja, že skoro povsod preveč ljudi in se tako dela ž njih izobraženi proletarijat. Tako je preveč profesorjev, zdravnikov, odvetnikov, inženirjev itd., da marsikteri dolgo ali celó ne pride do službe. Nasprotno pa primanjkuje ljudi po delavnih (produktivnih) stanovih, zato bi bilo bolje napotiti mladino v druge, obrtnijske, poljedelske in strokovnjaške šole, ker je po tej poti prej upanje priti do kruha, nego na oni.

Tako piše „*Laib. Ztg.*“, članek se nam vreden zdi, da ga tudi mi nekoliko v pretres vzamemo.

Na prvi hip se vidi, da našim razmeram se ne podá popolnem, marveč minister je pomeril ga po nemških in morda tudi še českih deželah. Pri nas bo morda k večemu juristov in inženirjev preveč, profesorjev domačih pa le zato, ker jim tujci jemlje mesta; če bi ti vsi šli, bo profesorjev prej premalo ko preveč. Tudi druga mesta, za ktera se zmožnost pridobi po srednjih in višjih šolah, so pri nas gosto zasedena po tujcih, ki večidel še našega deželnega jezika ne znajo in so zato za svoje službe nesposobni; naj se tudi ta mesta zastavijo z domačini in o izobraženem ali „duševnem proletarijatu“ pri nas še dolgo ne bo govorjenja, še zmanjkalo bo domačih glav za vse take službe.

Gospod minister je pri tem pa pozabil še nekega stanu, kjer zmožnih ljudi gotovo ni preveč, ampak se kaže čedalje več in občutljivejše pomanjkanje, in to je duhovski stan, do kterege je prva pot srednja šola, gimnazija. Pomanjkanje duhovščine je posebno zadnji čas, ko je vse začelo vretile na realke in više šole, duhovskih semenšč pa se ogibati

leto za letom rastlo in to ne samo po posameznih deželah, marveč gotovo po vsem cesarstvu. Najhuje se je to poznalo na Koroškem, Kranjskem, Štajarskem, v prvi vrsti pa v Primorji; o tem se lahko prepriča vsak, naj le pogleda v duhovski šematizem in videl bode, koliko duhovskih služeb je izpraznenih, akoravno se je po nekterih krajih njih število skrčilo. Navadno duhovnov vsako leto izmrje več nego je na novo blagoslovljenih, pomanjkanje je toraj leto za letom večje, akoravno škofje veliko storé, da bi privabili za ta stan pripravni mladenčev.

Važnosti in silne potrebe tega prvih stanov ne bo nobeden previden in pameten človek, najmanj pa diplomat tajil; vprašanje to je rešeno, ni nam treba ga z novega preresetavati. Ta važnost in potreba je z vseh ozirov tako odločilna, da bo država sama morala skrbeti za to, da pomanjkanje ne bo rastlo, marveč bode leto za letom manjše, dokler ne bo potrebno število duhovnov polno, in v tem polnem številu se bo tudi res moralo ohraniti. Zato bi se že zdaj po gimnazijah moral poduk vravnati tako, da bi se zbudilo v učencih veselje za duhovski stan, ne pa, kakor se tu in tam godi, še zatiralo.

Gotovo se bo tu kdo oglašil, češ, da bi bila to naloga posebnih duhovskih dijaških semenišč, katerih bi pa vlada ne vzdržavala, ampak morda le podpirala; gimnazij namen je splošen, toraj se ne more poduk prirediti za vsaki stan posebej, ktereга si misli mladenec izbrati. Ali ta ugovor se dá raztegniti tudi na duhovska dijaška semenišča, kajti skušnja uči, da od dijakov, ki se podajo in več let ali celó do konca gimnazijskih študij izgojujejo v takih zavodih (kakor n. pr. v Alojzijevišči v Ljubljani), še polovica ne gré v duhovski stan, toraj bi tudi posebne gimnazije za pripravljanje k temu ne imele dosti obilnega in zaželjenega sadú.

Ne hoteč to važno reč na dalje razvijati smo je omenili samo zato, ker se nam svarjenje ministrovo pred preobilnim obiskovanjem naših srednjih šol, vzlasti gimnazij, vsaj za naše slovenske dežele ne zdi potrebno; saj imamo mi v primeri z drugimi deželami po številu duš še veliko remalo gimnazij, če bi bile toraj prav res vse prenapolnjene z učenci, ne bo se še delal pri nas „duševni proletarijat“, če nam ne bodo tujci s svojim preobilnim pridelkom raznovrstne svoje „inteligence“ na pot hodili. Glavna reč je pa pri nas — to povdarjamo še enkrat — pomanjkanje duhovnov, kajti to je edini stan, v ktereга nam tujci ne silijo in ktereга nam ne morejo dopolniti z obilnostjo svojega pridelka „inteligence“ in že samo zarad tega je želeti, da bi se vsaj naše gimnazije še bolj obiskovale, ker prenapolnjene ne morejo še tako brž biti.

Kar se drugih dežel tiče, se pa mi z gospodom ministrom popolnoma strinjamo, ker, če se bo po njegovem ukazu ravnalo, bodo nasledki za nas dobri, vvažanje tuje „inteligence“ na škodo domači bo ponehalo in se morda celó vstavilo in tako bomo mi dobili več duška, več prostora za svoje sinove.

Tudi z nasvetom gosp. ministra, naj bi se mladina poprijela praktičnih šol, se popolnoma strinjamo — ako bi mi takih šol že kaj imeli. Ali do zdaj nam manjka še vseh, če se hoče kak mladenec v kaki praktični, produktivni šoli izobražiti, mora iti na tuje; edino sadje- in vinorejsko šolo pa še živinozdravniško in podkovsko šolo imamo v deželi, drugzega nič. S štipendijami se pa namen tudi ne doseže popolnoma, ker se učenci uče na

tujih šolah, na tuji zemlji, v tujem jeziku. Toraj, gosp. minister, prej šole, potem naj se še le mladini priporoča njih obiskovanje.

Domače novice.

V Ljubljani, 16. septembra.

(Deželnega predsednika gosp. Winklerja) je dne 7. t. m. tudi občina Zgornje-Logaška izvolila za svojega častnega ude.

(Ljubljanska ljudska kuhinja) se ponuja, da daje ubogim šolskim učencem za 3 gold. na mesec vsak dan kosito (juho, meso in prikuho). Dobrotniki, ki hočejo uboge dijake podpirati, naj bodo na to opozorjeni.

(Iz deželnega odbora) V seji 4. dne t. m. se je g. Semen, okrajni sodnik v pokoji, sprejel za pomočnega koncipista pri deželnem odboru — Glede sirotinskih ustanov se je sklenilo v načelu, da se ustanove za Lichtenturnovo dekleško sirotnico pomnože in da se bode tudi kakih 40 dečkov oddalo v drugo sirotnico, ki se bode še letos ustanovila. Poleg tega se bode tudi še nekoliko sirotinskih ustanov izplačevalo, kakor doslej, na roko. — V seji 10. dne tega meseca se je ustanova za vrborejo na šoli obrtnijskega muzeja dunajskega oddala Janezu Rode-tu iz Ljubljane, ustanova za rezlanje lesá se vnovič razpiše po okrajih kočevskem, ribniškem in velikolaškem. (Prebivalce teh okrajev opozorujemo posebno na veliko dobroto te ustanove, po kateri je mogoče, da se važna obrtnija z leseno robo v korist dotičnim krajem zdatno povzdga.) Ustanova za lončarsko šolo se ni oddala, ker se ni noben sposoben prošnjak za-njo oglašil.

(Iz seje družbe kmetijske 5. dne t. m. — Konec.) C. k. deželni šolski svet je po sklepu deželnega zbora izročil odboru petecijo učitelja Ranta, ki se glasi na to, naj bi se pri delitvi državnih podpor, kmetijstvu namenjenih ozir jemal na šolske vrte in drevesnice; — odbor si je to željo „ad notam“ vzel. — Odgovor gosp. župnika Mesarja, predstojnika podružnice kmetijske bohinske, ki je bil od družbe kmetijske vabljen, naj letos nadaljuje popotni nauk o mlekarstvu in sirarstvu zunaj Bohinja, je odbor zadovoljno na znanje vzel. Gosp. Mesar misli, da mu bo mogoče, to podučevanje začeti sredi meseca oktobra in dognati ga koncem novembra v Gorjušah, Bohinjski Beli in Kupleniku, morebiti tudi v Podhomu; prizadeval si bode za povzdigo planinskega gospodarstva ves vneti in v mlekarstvu dejansko izvedeni gospod. Gorenjecem temeljito dokazati velik dobiček, ki dohaja gospodarjem iz tega, da porabijo mleko za narejanje sira in to skupno, to je, v sirarskih zádrugah. — Podružnici bohinjski se prošnja za denarno podporo pri vzdrževanju plemenskega bika ni mogla vslišati: prvič zato ne, ker odbor nima nobene subvencijske zaloge, drugič pa, ker je res žalostno slišati, da se postava o vzdrževanju plemenskih bikov od 16. svečana 1879. leta tako nemarno spolnuje, da si občine skor nikjer ne omišljujejo dobrih plemenskih bikov, ki so podlaga napredku živinorejskemu. Odbor od več strani (tako nedavno iz Kompolj, Dobropolj itd.) dobiva pritožbe, da nimajo bikov in da naj jim jih družba kmetijska dá, kakor da bi družba kmetijska imela polne hleve juncev ali pa polne žaklje denarja! Družba kmetijska je dobro postavila predlagala sl. deželnemu zboru, al on jo je pokopal s tem, da je občinam nakup plemenskega bika na prosto voljo dal; od tod ovira živinorejskega napredka! Zato je odbor izrekel žalovanje, da večina deželnega zbora ni hotela sprejeti na-

vedene postave tako, kakor mu jo je predlagal odbor družbe kmetijske, da vsaka občina mora za 80, k večemu za 100 krav omisliti si plemenskega bika. — Odbor je zahvalno naznanje vzel poročilo gosp. dekana Struceljna, predsednika kmetijske podružnice notranjske Bistrice, o vodnjaku Trnovskem, ter to temeljito poročilo izročil c. k. deželni viadi.

Razne reči.

— Tisoč in ena noč. Prvi snopič te zbirke arabskih pravijic je izšel pri Krajcu v Novem mestu, in se prodaja po vseh bukvarnah snopič štirih stiskanih pol z eno podobo za 20 kr. Vsakih 14 dni pride en snopič.

— Najkrasnejšo zastavo blagoslovi v kratkem „Delavsko podporno društvo v Trstu.“ Zavoljo velicnih stroškov se odbor obrača vljudno do vseh slovanskih rodoljubov za kako podporo.

— Prva sibirski univerza. V Tomsku so položili temeljni kamen za prvo sibirsko visoko šolo. Ta dogodek se je praznoval z razsvetljavo. „Barbarska“ Rusija tedaj že v Sibiriji ustanovlja vseučilišča!

— Koliko jajc ena kokoš znese. Kokoš ne znese nad 600 jajc. In sicer jih znese prvo leto okoli 20, drugo leto 135, tretje leto 114, in potem vsako leto 20 menj. V devetem letu jih ne znese čez 10. Več ko 4 leta tedaj ni treba nobene kokoši obdržati.

— Šola za kuhanje. Na Anglezkem je 200 od države podprtih šol, v katerih se ženske in možki kuhati učé. Po končani šoli dobodo učenci spričevala. Pred sedmimileti se je osnovala prva taka šola, zdaj jih je pa že toliko.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 8 gl. 65 kr.; — rež 6 gl. 84 kr.; — ječmen 4 gl. 88 kr.; — oves 2 gl. 61 kr.; — ajda 5 gl. 53 kr.; — proso 5 gl. 88 kr.; — korusa 6 gl. 51 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gl. 61 kr.; — fižol hektoliter 8 gl. — kr.; — masla kilogram 80 kr.; — mast 74 kr.; — špeh frišen 60 kr.; špeh povojen 80 kr.; jajce po 1 kr. mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — teletnine 60 kr.; — svinjsko meso 56 kr. — Sena 100 kilogramov 2 gl. 50 kr. slama 1 gl. 78 kr. 100 kil; drva trde 6 gl. mehke 4 gl. 50 kr.

Naznanilo.

Podpisani vljudno naznanjam prečastiti duhovščini in slavnim cerkvenim predstojništvom, da so mi moj oče, dobro znani podobar Matevž Tomec, zavoljo njihove visoke starosti, prepustili svoj podobarski obrt. Sprejemljem vsa podobarka in slikarska cerkvena dela v novo napravo ali pa v popravo in prenovljenje, in sicer kolikor je mogoče po najnižji ceni.

Pri napravi novih altarjev garantiram za popolno čistost in natanjčnost dotičnega zloga ali stila.

V obilno naročbo se najvljudneje priporočam z odličnim spoštovanjem

(2) **Miroslav Tomec,**
v Šent Vidu nad Ljubljano.

Telegrafične denarne cene 14. septembra.

Papirna renta 72.55 — Sreberna renta 73.70 — Zlata renta 88.40 — 186letno državno posojilo 132 — Bankine akcije 835 — Kreditne akcije 186. — London 118.25 — — Ces. kr. cekini 5.67. — 20-frankov 9.41.